

Mikilvæg símanúmer:

**Slysa- og bráðadeild
Landspítala í Fossvogi**

Sími: 543-2000

**Endurkomudeild G-3
Landspítala í Fossvogi**

Sími: 543-2040

ÚTGEFANDI:
LANDSPÍTALI - HÁSKÓLASJÚKRAHÚS
SLYSA- OG BRÁÐASVIÐ - JÚNÍ 2003

HÖFUNDAR:
STARFSFÓLK
SLYSA- OG BRÁÐAÐEILDAR
OG ENDURKOMUDEILDAR

HÖNNUN:
GAGNASMIÐJA/AV

LJÓSMYND: MBL.IS

Hálstognun

Hálstognun

Tognun á hálsi getur orðið við skyndilegan hnykk á hálsinn, oftast þannig að höfuðið kastast til, fyrst aftur og síðan fram. Við þetta tognar á vöðvum og liðböndum á hálsinum.

Hálstognun er algengur áverkni eftir umferðaróhöpp og þá oftast aftanákeyrslur. Áverkinn er breytilegur og ræðst af orsök og aðstæðum slyss og ástandi hins slasaða.

Einkenni

Fyrstu einkennum koma nokkrum klukkustundum eftir áverkann. Þau eru vaxandi verkir og stirðleiki í hálsi. Verkurinn leiðir oft út í herðar, axlir jafnvel handleggji, ýmist hægra eða vinstra megin.

Verkur kemur oft á milli herðablaða. Þessu fylgir oft höfuðverkur og svimi og jafnvel óþægindi við kyngingu. Einkennin geta verið lítil í byrjun, en svo versnað fyrstu dagana eftir slysið.

Greining

Nákvæmar upplýsingar um slysið og læknisskoðun eru mikilvægustu þættirnir við greiningu. Ef einkenni eru mikil er gerð röntgenrannsókn til að athuga hvort um brot á hálsliðum sé að ræða.

Meðferð

Eftir að hálstognun hefur verið greind byggist meðferð á því hversu mikil einkennin eru.

- Flestir fá verkjalyf eða bólgueyðandi lyf fyrstu dagana.
- Ef einstaklingurinn fær mikla verki í hálsi er hægt að nota hálskraga til stuðnings í nokkra daga.
- Þeir sem ekki eru orðnir einkennalausir eða einkennalítir eftir 3-4 vikur frá slysi eru hvattir til að koma á endurkomudeild.
- Framhaldsmeðferð getur síðan falist í sjúkrahjálfun um nokkurn tíma.

Ráðleggingar

Ekki er ráðlegt að reyna mikið á sig fyrst eftir slys en mikilvægt er að hreyfa sig til að komast sem fyrst til fyrri starfa og tólmstundaiðju. Best er að fara hægt af stað, taka einn dag í einu og reyna markvisst að auka álagið.

Hafðu eftirfarandi atriði í huga fyrstu dagana, jafnvel vikurnar eftir slys.

Ekki er ráðlegt:

- Að vinna mikið upp fyrir sig, t.d. að hengja upp þvott, gera hreint eða mála loft.
- Að boga mikið t.d. að ryksuga, skúra og sitja við skriftir.
- Að bera þunga hluti, t.d. ferðatösku.
- Að lyfta þungum hlutum.
- Að ýta þungu.

Batahorfur

Batahorfur eru góðar og flestir ná sér að fullu.

Batinn getur verið sveiflukenndur en kemur hægt og sígandi. Þol og geta hvers og eins til að takast á við vandann skiptir miklu máli.

Ef einkennin eru ekki að mestu horfin eftir 3-4 vikur frá slysi er ráðlagt að panta tíma á endurkomudeild til frekari skoðunar.